

Prof. dr hab. Krystyna Waszakowa
Instytut Języka Polskiego
Wydział Polonistyki
Uniwersytet Warszawski
Ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
KWaszak@uw.edu.pl

OPINIA

o dorobku naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym doc. Mgr., **Martina Ološtiaka**, PhD., w związku z wszczętym na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Preszowskiego postępowaniem mającym na celu przyznanie Kandydatowi tytułu profesora v študijnom odbore 2.1.27 slovenský jazyk a literatura

Pan Martin Ološtiak (rok urodzenia 1978), od 2011 roku docent Uniwersytetu Preszowskiego, należy do młodszego pokolenia słowackich językoznawców. Zatrudniony w Filozoficznej fakultie Prešovskej univerzity w 2005 r. na stanowisku asystenta, od początku swojej działalności na uczelni wykazywał niezwykle aktywność naukową, przejawiającą się w publikacjach, uczestnictwie w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym, w dydaktyce oraz różnego typu pracach organizacyjnych.

Zainteresowania naukowe i badawcze Kandydata koncentrują się na językoznawstwie słowackim (z uwzględnieniem wybranych aspektów porównawczych w zakresie onomastyki). Wielu slawistom, zwłaszcza członkom Komisji Słowotwórczej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów, jego nazwisko kojarzy się z pracami słowotwórczymi przedwcześnie zmarłego słowackiego uczonego, prof. Juraja Furdika (członka tej Komisji), którego dzieło *Slovenská slovotvorba (teória, opis, cvičenia)* na podstawie notatek swojego mistrza Martin Ološtiak samodzielnie przygotował i opublikował w 2004 roku. Skojarzenie obu badaczy wzmacnia ponadto przygotowanie przez Kandydata książki zmarłego w 2002 r. J. Furdika *Teória motivácie v lexikálnej zásobe*, która ukazała się drukiem w 2008 r. W nawiązaniu do tej teorii przez kilka lat kształtował własną drogę naukową, rozwijając w ponad dwudziestu studiach zagadnienia teoretyczne dotyczące różnych aspektów motywacji i jej typów.

Samodzielna praca naukowa młodego, ale w pełni ukształtowanego badacza bynajmniej nie ogranicza się do podążania drogą swojego mistrza czy to w domenę leksykologii, czy słowotwórstwa, czy wreszcie związanej z nim morfematyki. Liczne prace autorskie (i współautorskie) Kandydata dotyczące wielu aspektów leksykologii, onomastyki, fleksji języka słowackiego, a także procesów zachodzących na jego styku z innymi językami pokazują, że wkład Martina Ološtiaka do tych dziedzin i mówiąc ogólnej – w rozwój językoznawstwa strukturalistycznego jest znaczący i znany wśród specjalistów nie tylko w kraju, ale również za granicą. Poza badaniami naukowymi również Jego osiągnięcia w zakresie dydaktyki uniwersyteckiej, kształcenia młodej kadry naukowej, jak i organizacji nauki zasługują na uznanie. **W mojej opinii doc. Martin Ološtiak, PhD. spełnia wszystkie warunki konieczne do nadania Mu statusu naukowego profesora w przewidzianym ustawowo zakresie.** Opinia ta znajduje uzasadnienie w dalszej części niniejszej recenzji, przedstawiającej zapowiedziane w tytule aspekty aktywności zawodowej Kandydata.

Docent Martin Ološtiak jest autorem i współautorem licznych publikacji (por. dane w załącznikach). Dwie z nich mają status szczególny – są to monografie-syntezy, które wraz ze studiami dotyczącymi tej tematyki, ukazującymi na równi pracę, jak i rozwój myśli młodego badacza, jego „panowanie” zarówno nad wewnętrzną strukturą języka (budową, poziomami i działami), jak i dyscyplinami związanymi z językoznawstwem, umożliwiającymi spojrzenie interdyscyplinarne na opisywane zjawiska o specyficznej, tj. nie o *stricte* językowej naturze, z pewnością stały się podstawą wcześniejszego awansu naukowego Autora. Obie wydane na Filozofickej fakultie Uniwersytetu Preszowskiego; w roku 2007 ukazała się książka *Jazykovoštruktúrny a komunikačno-pragmatický status vlastného mena (adaptácia anglických proprií v slovenčine)*, cztery lata później: *Aspekty teórie lexikálnej motivácie*. Z przedhabilitacyjnego okresu pochodzą też trzy publikacje zbiorowe, w których nazwisko Kandydata pojawia się jako współautora. Są to: wydana w 2007 monografia *Deklinácia prevzatých substantív v slovenčine* (razem z L. Gianitsovą-Ološtiakovą) oraz dwa słowniki: a) mający już trzy wydania (w 2005, 2007 i 2012) *Slovník koreňových morfév slovenčiny* (razem z M. Sokolovą i M. Ivanovą) i opublikowany w 2006 roku w Bratysławie *Slovník anglických vlastných mien v slovenčine (pre prekladateľov, redaktorov, jazykových korektorov, študentov)* zbiorowego autorstwa: z M. Bilą i R. Timkovą (dodam, że swój udział w pracach nad drugim leksykonem Kandydat ocenił na 75%).

Od 2011 roku, po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego, dorobek ten powiększył się znacznie. Przybyły studia autorskie i współautorskie (w tym związane z realizacją projektów grantowych), ukazały się trzy książki pod Jego redakcją naukową – mam tu na uwadze opublikowane w 2015 roku (w Preszowie, w tym samym wydawnictwie uniwersyteckim) dwa tomy, świadczące o umiejętnościach nie tylko edytorskich Martina Ološtiaka, ale i koordynowania indywidualnych wysiłków badaczy: *Kvalitatívne a kvantitatívne aspekty tvorenia slov v slovenčine* oraz *Viacslovné pomenovania v slovenčine* oraz wcześniejszy (z 2013 roku) podręcznik (we współautorstwie z Martiną Ivanovą) *Kapitoly z lexikológie (lexikálna syntagmatika a viacslovné pomenovania)*. W pracach tych Kandydat rozwija wcześniejsze kierunki własnych badań w zakresie leksykologii, w tym teorię motywacji leksykalnej, słowotwórstwa, m.in. wykorzystując wcześniejsze doświadczenia zdobyte w analizie i opisie słowackiej morfematyki, a także przy wspomnianej pośmiertnej edycji dzieła J. Furdika *Slovenská slovotvorba (teória, opis, cvičenia)*. Aktywność doc. Ološtiaka zdecydowanie wykracza poza prace indywidualne; grono Jego współpracowników stale się poszerza – publikacje Kandydata z tego czasu to w dużej części prace w tomach zbiorowych.

W pokaźnych rozmiarów (liczącym 1023 strony) zbiorowym dziele, będącym rezultatem projektu, w którego realizację zaangażowało się czternaścioro badaczy, pt. *Kvalitatívne a kvantitatívne aspekty tvorenia slov v slovenčine* udział Kandydata jest znaczny: jest redaktorem naukowym całości oraz autorem poszczególnych części tego kompendium i współautorem większości rozdziałów. Oprócz *Wstępu* i *Zakończenia* nazwiskiem Martina Ološtiaka sygnowane są: a) dwa rozdziały: I. *Z dejín derivatologického bádania v slovistikie* (s. 17-86) i III. *Onomaziologické aspekty slovotvornej motivácie* (s. 139-206) oraz b) dwa podrozdziały: pierwszy z nich nosi tytuł *Adjektíva* (w rozdz. VII, s. 630-683), drugi został zatytułowany *Slovotvorná motivácia a teritoriálna motivácia* (w rozdz. VIII, s. 778-790) – według moich obliczeń prace te stanowią 20% dzieła. Koncepcję przywołanego tu opracowania słowotwórstwa – jego jakościowych i ilościowych aspektów Kandydat wcześniej przedstawiał na konferencjach (m.in. na posiedzeniu Komisji Słowotwórczej w Belgradzie w 2012 r.) oraz w artykułach publikowanych w kraju i za granicą. Dane bibliograficzne świadczą jednoznacznie o solidnych podstawach teoretycznych projektu ukazującego bogactwo, zakres i dynamikę słowackiego słowotwórstwa. Sposób, w jaki zostały ułożone i przedstawione poszczególne zagadnienia, wskazuje na znakomitą merytoryczną znajomość dyscypliny, rozeznanie w jej wielorakich aspektach teoretycznych, w tym także najnowszych, opisywanych nie tylko w sławistycznej literaturze przedmiotu. Przejrzystość wykładu dowodzi wyobraźni i zmysłu dydaktycznego zarówno Redaktora, jak i

wszystkich autorów. Godna podkreślenia jest przy tym dbałość o zachowanie związku z tradycją; przedstawiona synteza swoimi korzeniami sięga nie tylko do prac Juraja Furdika, ale też wielu sławistów, zwłaszcza bohemistów i słowacystów (m.in. M. Dokulila, O. Martincovej, J. Horeckiego, K. Buzássovej, J. Bosáka), których dorobek wpłynął na ukształtowanie i sposób interpretacji opisywanej przez przedstawicieli późniejszego pokolenia dyscypliny. Należy podkreślić, że tom ten wskazuje zarazem na jeden z głównych kompleksów zagadnień, którym doc. Martin Ološtiak w okresie pohabilitacyjnym poświęca wiele uwagi i miejsca w swoich pracach.

Za osobny nurt zainteresowań Kandydata w ostatnich kilku latach można uznać wieloaspektowe badania (zarówno autorskie, jak i kolektywne) nad nazwami wielowyrazowymi we współczesnym języku słowackim, zapoczątkowane opublikowanym w 2012 w czasopiśmie „Slovenská reč” artykułem (zbiorowego autorstwa – razem z M. Ivanovą i J. Genčim), noszącym tytuł *Slovník viacсловných pomenovaní (lexikografický, lexikologický a komparatívny výskum). Konceptia projektu*. W trzy lata później (w 2015 r.) pod redakcją Martina Ološtiaka ukazał się całkiem pokaźnych rozmiarów tom (liczący 516 stron) opatrzony tytułem *Viacсловné pomenovania v slovenčine* – dzieło współpracy osiemnastorga językoznawców reprezentujących nie tylko różne specjalizacje, ale też znajomość szczegółowych kwestii związanych z badaną tematyką nazw wieloczłonowych w słowacystyce, rusycystyce, anglistyce, germanistyce i romanistyce.

Znaczący udział Kandydata w pracach nad problematyką nazw wielowyrazowych zaznacza się w dwóch zasadniczych dla całości częściach kompendium, w których omawiane są podstawowe zagadnienia teoretyczne. I tak, w czterdziestostronicowym rozdziale I., noszącym tytuł *Výskum viacсловných pomenovaní v slovanských jazykoch (slovenčina, ruština)* i zgodnie z nim dotyczącym sposobu rozumienia nazw wieloczłonowych w opisach wybranych języków słowiańskich (słowackiego i rosyjskiego) swój udział szacuje na 75% (pozostawiając zaledwie czwartą część aktywności dwójgu współpracującym z Nim autorom); jeszcze większy (85%) – w napisanym we współautorstwie z M. Ivanovą rozdziale II. *Teoreticko-metodologické, nominačné a typologické otázky viacсловných pomenovaní*. Należy zaznaczyć, że rozważane w tym (liczącym 84 strony) tekście kwestie ściśle wiążą się z wcześniejszymi badaniami Kandydata – mowa jest o ujęciu J. Furdika, leksykalnej motywacji, związku nazw wieloczłonowych z motywacją syntaktyczną; ten rodzaj motywacji – ujmowany typologicznie – staje w centrum uwagi w rozdziale VII., zatytułowanym *Viacсловné pomenovania a relačnosť syntaktickej motivácie*, w którym zgodnie z

dokumentacją Martinowi Ološtiakowi jako jednemu z czworga autorów przypada 46% udział. Jak widać, teoria motywacji stale zajmuje stosunkowo dużo miejsca w lingwistycznych dociekaniach Kandydata. Za Jego wkład do dyscypliny można uznać nie tylko dalszy rozwój rozpoczętych przed ponad dekadą badań nad teorią Furdika (ich ukierunkowanie pod kątem leksykalnym i słowotwórczym), ale też wypracowanie niezależnej od niej własnej koncepcji motywacji. Na oryginalność zaprezentowanej w monografii *Aspekty teórie lexikálnej motivácie* koncepcji zwrócili uwagę recenzenci książki; o jej wartości świadczą obecność w literaturze przedmiotu i liczne udokumentowane cytowania. Już choćby z tej racji opiniodawczyni nie będzie się bliżej zajmowała tym dziełem, ograniczając się do stwierdzeń dotyczących jego wpływu na dorobek Kandydata w okresie ostatnich kilku lat, co stanowi przedmiot niniejszej opinii.

Na dorobek naukowy doc. Martina Ološtiaka z okresu pohabilitacyjnego składają się ponadto opublikowane w tomach zbiorowych (w kraju i zagranicą) liczne studia, w których rozwija wybrane zagadnienia z zakresu morfologii i leksykologii – por. przykładowe: *Morfematické, derivatologické, lexikologické a onomastické výskumy prešovskej slovakistiky* (Preszów 2014), *Od morfému ku komplexným slovám a ich paradigmám. Výraz, význam, funkcia* (Preszów 2013), *Teória lexikálnej motivácie: systém a text* (Poznań 2012), *Ján Horecký a onomaziológia* (Bratysława 2015), *O terminologickej motivácii v lexike* (Bratysława 2015), a także autorskie i współautorskie artykuły związane z tematyką podejmowaną w projektach grantowych opartych na teorii leksykalnej motywacji. Na marginesie dodam, że oprócz wspomnianych projektów, których owocem są wcześniej przywołane tomy zbiorowe, Kandydat aktywnie uczestniczy w pracach związanych z realizacją kolejnego grantu pt. *Morfematická a slovotvorná štruktúra slovenského slova* (2016-2018). Jego autorski udział jako doświadczonego leksykologa i słowotwórcy, teoretyka i praktyka, we wszystkich tych projektach jest istotny – widoczny w podstawach metodologicznych kierowanych prac, które ukazują ewolucję poglądów i świadczą o pasji badawczej młodego uczonego.

Kierowanie projektami wymaga również niemałej aktywności naukowo-organizacyjnej, polegającej na koordynowaniu prac zespołowych, pokazywaniu ich etapów, publikowaniu wyników itp. W okresie pohabilitacyjnym doc. Martin Ološtiak na konferencjach (krajowych i międzynarodowych) wygłosił 13 referatów, których przedmiot stanowiły problemy związane z leksykologią, leksykografią i słowotwórstwem, w ujęciu ogólnym i szczegółowym. Również ta forma aktywności Kandydata świadczy, że nie działał w próżni

naukowej, a jego prace publikowane w różnych tomach i miejscach znajdowały coraz szerszy krąg odbiorców. Potencjał naukowy Martina Ološtiaka odzwierciedlają nie tylko liczne cytowania Jego prac (poświadczone w dokumentacji są 733), ale Jego mocna pozycja w środowisku macierzystym, krajowym i ogólniej – w „świecie sławistów”.

Doc. Martin Ološtiak ma poważne osiągnięcia w zakresie kształcenia młodej kadry naukowej. Wypromował dwie doktor, rozprawy kolejnych dwu doktorantek są zaawansowane. Tematy ich prac są związane z prowadzonymi badaniami grantowymi Promotora, którego ambicją jest przysposabianie i włączanie młodzieży skupionej w grupach licencjackich czy seminaryjnych do „żywej” pracy badawczej. Oznacza to, że materiał i wyniki prac dyplomowych były wykorzystywane w owych projektach; doktorat Lenki Palkovej, PhD., stał się bazą autorskiego rozdziału VI. *Univerbizácia – syntaktická demotivácia* w przywołanym wcześniej tomie *Viacslovné pomenovania v slovenčine* (s. 281-356). Tematyka prac podejmowanych przez uczniów Kandydata jest niewątpliwie atrakcyjna dla młodzieży, o czym świadczy zainteresowanie Jego seminariami; wiąże się z aktualnymi zjawiskami obserwowanymi w słownictwie, semantyce, stylistyce, pragmatyce – ogólniej: w komunikacji, w języku słowackim oglądanym w jego dynamice. Takie spojrzenie jest bliskie Promotorowi tych zajęć, który w swoich publikacjach opisuje badane zjawiska w szerokim komunikacyjno-stylowym spektrum, w działaniu językowym. Na uznanie zasługuje włączanie młodych w prowadzone badania leksykograficzne (nad słownikiem frazeologicznym, słownikiem nazw wieloczłonowych).

Mówiąc o bardzo ważnym obszarze naukowej aktywności M. Ološtiaka nie można nie wspomnieć o jej aspekcie stosowanym, mającym na celu przygotowanie słowników. Na teorii motywacji leksykalnej J. Furdika i własnej oraz metodologii słowotwórstwa, a także wcześniejszych pracach z zakresu onomastyki oparte były projekty leksykograficzne: mający się ukazać w 2017 autorski *Slovník viacslovných pomenovaní (lexikografický, lexikologický a komparatívny výskum)*, a także współautorski (razem z J. Genčim i S. Rešovską) *Retrográdny morfeimický slovník slovenčiny* (2015); doświadczenie słowotwórcze Kandydata okazało się przydatne w pracach nad projektem *Slovníka koreňových morféim slovenčiny* (2005, 2007, 2012), kierowanym najpierw przez M. Sokolovą.

Działalność dydaktyczną doc. Martina Ološtiaka należy uznać za wielostronną i efektywną. W latach 2002-2017 zajęcia prowadził na różnych poziomach nauczania; jego oferta dydaktyczna jest bogata i zróżnicowana, o czym świadczy tematyka prowadzonych

przez niego zajęć, tak kursowych, jak i monograficznych. Wypromował 2 doktorów, był powołany jako recenzent w 3 przewodach habilitacyjnych i w 12 doktorskich. Ma na swoim koncie promotorstwo 25 prac licencjackich (bakalarskich) i 32 magisterskich (dyplomowych); rolę recenzenta tego typu prac pełnił odpowiednio: 41 i 25 razy. Jego dorobek podręcznikowy z okresu po habilitacji liczy 4 pozycje: (we współpracy z M. Ivanovą) *Kapitoly z lexikológie (lexikálna syntagmatika a viacslovné pomenovania)*, Prešov 2013; *Lexikálna paradigmatica, sémantika a kombinatorika [elektronický zdroj]*, Prešov 2017; *Slovotvorba, slovnodruhovú prechody, preberanie a skracovanie lexém*, Prešov 2017; współautorski (z M. Ivanovą) rozdział pt. *Slovak* w tomie *Word-formation: an International Handbook of the Languages of Europe*. Volume 4. Redakcja: P. O. Müller, I. Ohnheiser, S. Olsen, F. Rainer. Berlin – New York: Mouton de Gruyter 2016, s. 2892 – 2912.

Doc. Martin Ološtiak pełnił i nadal pełni szereg odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych w życiu akademickim i poza nim. Z dokumentacji wynika, że jest członkiem wielu organizacji naukowych, nie tylko uniwersyteckich. Są to następujące gremia naukowe i sprawowane funkcje: Komisia pre slovanskú slovotvorbu pri Medzinárodnom komitete slavistov, Ortoepická komisia Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave, Predsedníctvo Slovenskej onomastickej komisie JÚĽŠ SAV v Bratislave, Slovenska jazykovedná spoločnosť pri JÚĽŠ SAV v Bratislave, Vedecká rada Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, Vedecká rada Fakulty aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave, Rada pre vedu a výskum Prešovskej univerzity v Prešove, Odborová komisia doktorandského študijného odboru 2.1.27 slovenský jazyk a literatúra (FF PU v Prešove), Odborová komisia doktorandského študijného odboru 2.1.33 všeobecná jazykoveda (FF PU v Prešove).

Działa w radach redakcyjnych dwóch periodyków: „Jazykovedný časopis” i „Slovenská reč”; różnym organizacjom i instytucjom służy pomocą jako ekspert.

W świetle powyższej oceny całokształtu dorobku doc. Martina Ološtiaka dochodzi się do przekonania, że mamy do czynienia z aktywnym badaczem, stale rozwijającym się lingwistą, specjalistą w zakresie języka słowackiego, jego słownictwa i słowotwórstwa. Aktywność Kandydata w środowisku, w którym ukształtował swoją osobowość, zasługuje na uznanie, podobnie jak wielka praca, jaką włożył w przygotowanie i opublikowanie prac J. Furdika.

Po zapoznaniu się z dostarczoną dokumentacją w w/w sprawie oraz po dodatkowym uważnym przejrzaniu znacznej części opublikowanych prac Kandydata, stwierdzam, że:

1) Jego dorobek naukowy, tak całościowy, jak i ten z okresu po habilitacji, tj. od roku uzyskania docentury w 2011 roku, choć jednostronny w stosunku do oczekiwań przy postępowaniu o nadanie tytułu naukowego profesora, świadczy o dużej aktywności intelektualnej badacza;

2) pod względem jakościowym Jego prace prezentują się jako oryginalne i cenne;

3) dorobek ten spełnia normatywne wymogi; oceniam go wysoko i jednoznacznie pozytywnie;

4) w dziedzinie dydaktyki Jego dorobek można dokumentować stosunkowo dużą liczbą wypromowanych licencjatów i magistrów oraz liczbą doktoratów (dwóch ukończonych) i dwóch przygotowywanych.

W związku z tym formułuję wniosek końcowy: osiągnięcia Pana docenta Martina Ološtiaka, PhD., zatrudnionego w Filozoficznej fakultie Prešovskej univerzity v Prešove uzasadniają wszczęte postępowanie o przyznanie Kandydatowi tytułu profesora v študijnom odbore 2.1.27 slovenský jazyk a literatura.

Warszawa, 1 września 2017 r.

prof. dr hab. Krystyna Waszakowa